

*** Volilna reforma na Ogrskem.** Iz Budimpešte poročajo: Sredi tega meseca sprejme cesar v avdienci ogrskega ministra za notranje stvari, ki predloži vladarju zakonski načrt o volilni reformi. — Klerikalna ljudska stranka je baje s tem načrtom nezadovoljna, ker je volilna pravica vezana na znanje čitanja in pisanja sploh, torej ne samo madjarskega jezika.

*** Združenje ogrskih katolikov.** Podpredsednik poslanske zbornice Stefan Rakovszky je imel povodom konstituiranja ogrske katoliške zveze govor, v katerem je izjavil, da je skrajni čas, da se ogrski katoliki združijo ter da si tako pridobijo v deželi gospodstvo, ki jim pristaja. Doslej je bila velika napaka katoličanstva, da ni imelo voditeljev. Sedaj pa postaja vpliv ogrskih katolikov močnejši.

*** V Bosni hoče Avstrija najti nekako veliko srbsko „veleizdajniško“ agitacijo,** ki ima baje namen pripojiti Bosno in Hercegovino Srbiji. Trdilo se je, da ima Srbija svoje prste vmes, kar je srbska vlada odločno in ogorčeno zavrnila. Kdor pozna bosenske razmere, bo težko verjel v resno zaroto. Če je nekoliko posameznikov sanjalo o Veliki Srbiji, ni v tem menda še nič nevarnega. Sicer pa Bosna-Hercegovina še ni avstrijska dežela.

*** Kako so Nemci na Moravskem zapostavljeni?** Nedavno je brnški „Tagesbote“ tožil, kako se poštno ravnateljstvo v Brnu „čehizira“. Kako je pa v resnici, kažejo nastopne številke, ki so jih priobčile „Lidove Noviny“. Na čelu ravnateljstva je Nemec, dvorni svetnik dr. Reuss. Od višjih poštних svetnikov sta 2 Čehi, 3 Nemci; od svetnikov 3 Čehi, 1 Nemec, od nadzornikov 1 Nemec, 1 Čeh. Oba višja komisarja sta Nemci, tako tudi 8 poštних tajnikov. Od komisarjev je 6 Nemcev, 1 Čeh, od konceptistov 4 Čehi, 6 Nemcev; od konceptnih praktikantov 3 Nemci in 6 Čehov. Skupno šteje torej ravnateljstvo v deželi, kjer je 1.900.000 Čehov in 1.972.000 Nemcev, izmed 48 konceptnih uradnikov 31 Nemcev in 17 Čehov! Od 17 uradnikov, ki so še prideljeni ravnateljstvu, je 7 Čehov in 10 Nemcev, tako da je skupno razmerje 24 Čehov, 41 Nemcev. In potem si upa nemški list govoriti o „čehiziranju“.

*** Povišan proračun Makedonije.** Porta je sklenila povišati proračun Makedonije od 600.000 turških funtov na 759.000 funtov. Da se ta povišek pokrije, zvišajo carino na 3 odstotke. Finančne oblasti inozemskih vlad so pristale na to povišanje; izrazile so pa željo, naj sultan tekom treh let izplača zastali deficit.

*** Papeževa politika.** Dne 26. aprila je sprejel papež Pij X. poljske romarje, ki jih je vodil škof Likowski, kateri je prečital vdanostno izjavo papežu. Papež se je na tem zahvalil ter je dejal: „V rodovini je očetu oni otrok najljubši, ki trpi; zato tudi jaz Poljake prav posebno ljubim. Poznam vašo vdanost cerkvi ter vem, da ji ostanete vedno verni sinovi.“ Te papeževe besede so Poljake gotovo razveselile. Dopolnilnik „Berliner Tagblatt“ je pa šel v Vatikan, da bi mu tam dali pojasnila o tej papeževi izjavi ter je sporočil tole svojemu listu: „V Vatikanu se ne pripisuje papeževi izjavi nikakega političnega pomena. Papež se je hotel Poljakom samo zahvaliti ter jim reči nekaj prijetnega. Sicer postopa papež v pruskopoljskem vprašanju strogo nepristransko, posebno sedaj po Bülovem posetu v Vatikanu. Torej za to „dobro in verno“ ljudstvo par lepih, sladkih besed, pruski vladi pa vsa prostost v zatiranju poljske narodnosti in ugrabljanju poljske posesti. To govori jasno za vsakega mislečega človeka in nam kaže klerikalno politiko v najhujši luči.“

Vestnik.

Proti podržavljenju šolstva. Pod tem naslovom smo v 17. številki priobčili dopis iz Prage, ki smo mu pripisali opombo uredništva. S to našo opombo se pa sedaj bavi češko učiteljsko časopisje: en del je naših misli, drugi del pa ne. Prvega je skoro več nego drugega. Iz tega je razvidno, kako je „U. T.“ razširjen in uvažen tudi na Češkem. In to nas veseli!

Teorija in praksa. Nov dokaz: so botni „Slovenec“. Tov. Gangla imenuje samo dva najstkrat. Čestitamo na takem odlikovanju! Seveda je „Slovenec“ pisava mestoma prostaka in sirova, pa temu smo že vajeni!

Sedemdesetletnica in štiridesetletnica. Iz ljubljanskega okraja nam pišejo: Znani tukajšnji rodoljub G. Anton Božič, posestnik itd. v Radoslavcih, je obhajal dne 2. maja t. l. svojo sedemdesetletnico ter obenem štiridesetletnico neprestanega članstva okraj. šol. sveta v Ljubotomu. (Najbrž edini slučaj na Štajerskem!) Zaradi tega je kot znan prijatelj šole vsaki šoli ljubotomanskega okraja podaril primeren znesek. Živio!

Imenovan je za strokovnega učitelja na meščanski šoli v Krškem def. učitelj v Soštanju, tov. Maks Hočevnar.

Osebnosti na Kranjskem. Nadučitelj pri Beli cerkvi Maks Štribar je imenovan za učitelja in vodjo enorazrednice v Žusnu na Štajerskem. Za pomožnega učitelja na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani je imenovana dosedanja šolska praktikantinja Julija Toplikar-

jeva namesto nadučitelja Franca Gabrška, ki je postal okrajni šolski nadzornik. Provizorična učiteljica v Harijah, Viktorija Cigojeva, je imenovana za definitivno, kakor je tudi imenovan za definitivnega provizorični učitelj v St. Vidu nad Ljubljano Viktor Mihelič. Do konca šolskega leta je dobil dopust učitelj Karel Hlebec pri D. M. v Polju in pride na njegovo mesto kot suplenta izprašana učiteljica Gabrijela Šimenčeva.

Izpit učne usposobljenosti so napravili pred c. kr. izpraševalno komisijo v Ljubljani: za meščanske šole: Albina Golobova, definitivna učiteljica v Semiču, iz druge strokovne skupine s slovenskim in nemškim učnim jezikom; Matilda Bauerjeva, učiteljica v zavodu Huth-Hans v Ljubljani, iz prve strokovne skupine z nemškim učnim jezikom (z odliko); Helena Rehfeldova, pomožna učiteljica na mornarični ljudski in meščanski šoli v Pulju, iz prve strokovne skupine z nemškim učnim jezikom; Avgusta Weiblova, definitivna učiteljica v Joachimstalu na Češkem, iz druge skupine z nemškim učnim jezikom; za splošne ljudske šole: s slovenskim učnim jezikom: Josip Jeglič, provizorični učitelj v Sečah; Anton Knap, provizorični učitelj v Vrabčah; Alojzij Liha, pomožni učitelj v St. Lambertu; s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Franc Krmelj, provizorični učitelj na Šentruški gori; Alojzij Marok, provizorični šolski vodja v Hinjah; Josip Pleničar, provizorični šolski vodja v Kropi; Anton Strigl, učiteljski suplent v Frankolovem pri Celju; Ivan Zagar, provizorični učitelj v Mengšu; Karolina Lenčeva, provizorična učiteljica pri Sv. Križu pri Kostanjevici; Albina Rupnikova, provizorična učiteljica v Loškem potoku; Ljudmila Šireljeva, provizorična učiteljica v Zdoletu na Štajerskem; Marija Tanškova, bivša suplentinja v Sevnici; Evgenija Tekavčičeva, provizorična učiteljica v Moravčah; z nemškim učnim jezikom: Roza Ermacora, provizorična učiteljica v Lienfeldu; Ljudmila Šehinzlova, provizorična učiteljica v Frauen-dorfu pri Judenburgu; Valerija Kaschova, provizorična učiteljica v Kočevju; Tekla Schitt-nikova, provizorična učiteljica v Maria-Zellu na Štajerskem; Alojzij Sieber, pomožni učitelj v Jagerbergu na Štajerskem; dopolnilne izkušnje sta napravila: Josip Zupančič, definitivni učitelj v Dolenji vasi pri Ribnici, iz veronauka, in Stefanija Handlova, učiteljica v Huthovem zavodu v Ljubljani, iz slovenščine kot učnega jezika za ljudske šole. Specialno izkušnjo iz francoščine je prebila z odliko Vera Verščeva, absolventinja mestne višje dekliške šole v Ljubljani. En kandidat za meščanske šole je bil reprobiran, trije kandidati za meščanske šole in en kandidat za ljudske šole so odstopili med izpitom, ena kandidatinja pa ni prišla k izkušnji.

Šolske vesti s Koroškega. Premeščen je v Timenico E. Goltschnig, učitelj v Medgorjah. — Razpisano je mesto drugega učitelja na dvorazredni, dvojezični ljudski šoli v Podgorju in mesto nadučitelja na utraktivistični šoli v St. Primužu v Podjuni. Za drugo šolo se zahteva znanje slovenščine, za prvo pa ne, če-ravno so Podgorje trd slovenski kraj.

Košarsko šolo namerava ustanoviti vlada v Sovodnjah na Goriškem. V to svrhu je bil v nedeljo v Sovodnjah ravnatelj državnih šol za plekarstvo na Dunaju, Funke.

Novo šolsko poslopje zgradi v Kuteževem pri Ilirski Bistrici še letos. Stroški znašajo 25.332 K.

Zahvala. Društvo „Sebsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“ mi je takoj po smrti mojega moža izplačalo 1440 K. Društvu, ki ga najtopleje priporočam, izrekam najlepšo zahvalo. — V Andriem, 10. maja 1908. — Marija Rauchova, učit. vdova.

Nadučiteljski mesti sta razpisani pri Sv. Duhu v Halozah, dvorazrednica, 2. pl. razr. in na trorazrednici na Ptujski gori, 2. pl. razred. Prošnje do 30. maja na dotična krajna šolska sveta.

V Trzinu na Kranjskem so otvorili nemško enorazredno ljudsko šolo.

„Kranjci“ se bodo udeležili jubilejskega izpreveda v čast cesarjeve štiridesetletnice na Dunaju. Tako so sklenili v „Unionu“ v Ljubljani. — Ljubljanski občinski svet je odklonil udeležbo.

Praga za cesarjev jubilej. V svoji seji dne 25. pret. m. je sklenila komisija za proslavo cesarjevega vladarskega jubileja predlagati mestnemu zboru, naj priporoči mestni hranilnici, naj opremi Jubilejsko otroško bolnico ces. Franca Jožefa I. na Karlovem. Nadalje naj se osnuje ustanova za postarane in za delo in zaslužek nezmogljive ter naj se v ta namen sežida primerno poslopje. Nadalje naj bi praška občina darovala za zgradbo moderne nadaljevalne obrtne šole 500.000 K. Končno je bil sprejet predlog o zavarovalnici, glavno malih obrtnikov in uslužbencev, katere čisti dobiček bi se delil med obrtnike. Sklenjeno je bilo odkloniti vabilo dunajske občine na udeležbo jubilejskega izpreveda na Dunaju. To vabilo je društvo čeških umetnikov „Manes“ že januarja meseca iz čisto umetniških razlogov tudi odklonilo. V Pragi je drugače nego v Ljubljani.

Za cesarjev jubilej. Mestni svet v Levovu je sklenil v proslavo cesarjevega jubileja ustanoviti zavod za zapuščene otroke. Poleg zemljišča, na katerem se zgradi zavod, bo dalo mesto 150.000 K za gradnjo in potem letne dotacije 25.000 K za 100 otrok.

Priporočilo. Naročnik našega lista je g. Jos. Wucherer, gostilničar v Lescah, ki ima na razpolago več sob za prenočevanje. Njegova gostilnica je na najboljšem glasu. Tam se shaja skoro vsako nedeljo učiteljski krožek. Svoji k svojim!

Versko - нравna vzgoja. Župnik Štrancar v Rihembergu na Goriškem daje v šoli otrokom pisati v knjižice takele naloge: „Pri nas sti dve stranki; ena je za Boga, ena za hudiča. Liberalci so proti Bogu, kdor voli z njimi, storis mrten greh.“

Rojaki! Prejeli smo in priobčujemo: „Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju“, ustanovljeno ob vladarski štiridesetletnici l. 1888, slavi letos dvajsetletnico svojega obstanka. — Tiho in brezhrupno bo to slavlje, kakor je tiho delovanje tega prepotrebnege društva. A to slavlje naj bi bilo vsaj povod, da bi se ga rojaki v domovini in drugod v izdatnejši meri spominjali z obilnimi darovi. Vemo sicer, da je narodni davek ogrožen, a pomisliti je treba, da skrbi naše društvo za najboljše, za našo mladino, za našo bodočnost. — V vseh strokah nam nedostaja duševnih delavcev in na merodajnih mestih se čisto izgovarjajo, da ni potrebnih moči na razpolaganje, ako zahtevamo, kar nam gre. A marsikateremu visokošolcu upade pogum, da opeša in omaga malo pred ciljem, kerga je potlačilo in oslabilo uboštvo. Zakaj poleg vseh težkoč, s katerimi se bori slovenski visokošolci, poleg preziranja s strani drugorodnih tovarišev in poleg zapostavljanja od strani višjih je uboštvo najhujši sovražnik, ker slabi duševne in telesne sile. — In uboštvo ter potrebna je pretežna večina slovenskih visokošolcev! Vsak mesec trka 70 do 80 prosilcev na naše duri in odbor je včasih v največji zadregi, ker bi rad pomagal, pa ne more, ker so mu prepričlo odmerjeni denarni pomočki. S strahom opazujemo, kako se od leta do leta krčijo dohodki, draginja v velikem mestu pa je vedno večja. — Zato se obračamo danes do vseh rojakov z iskreno prošnjo, naj se nas v obilni meri spominjajo za naš jubilej. Zlasti pa pozivljamo vsetiste, ki so svoj čas uživali dobrote našega društva naj se spominjajo tistih časov in naj se od dolžijo vsaj deloma, ker tako pomagajo drugim, da dosežejo svoj cilj. Okolo 1500 poročil in položnic smo razposlali v Božiču; kdor se še ni odzval, naj pošlee položnico in jo vporabi ali pa naj pošlee svoj prispevek na naslov društva, ki ima svoj sedež v pisarnici blagajnika g. dr. Kl. Sesluna, dvornega in sodnega odvetnika na Dunaju, I., Singerstraße 7. — Odbor podpornege društva za slovenske visokošolce.

Šolsko zdravstvo.

Toplomer v kuhinji bi imela imeti vedno pri roki slehrna skrbna gospodinja, ki ji je mar zdravje svojega soproga in svoje rodovine, zakaj le s toplomerom se da kontrolirati toplota kuhanih jedil, zlasti tekočin. Toplota človeškega života znaša 37°, zaradi česar vpliva kaj slabo na želodec, ako ponujamo jedi, ki so tople več nego 37°. Ako se uživa hrana prevročna, nastanejo iz tega kaj pogostoma nevarne želodčne bolezni.

Kako ravnati s tlemi v šolskih sobah. O tem je razpravljala meseca vinotoka l. l. zdravstvena komisija v Halle. Poročevalec je povedal, da so tla v vseh novih šolskih poslopih mestne občine pokrite z linolejom in da se vsi prostori pometajo tedensko štirikrat in dvakrat se obrišejo z mokrimi čunjami. Vprašal je nadalje, ali se naj obdrži olje na tleh v starih šolah, kjer ni linoleja, zakaj nazori o vrednosti oljenja so različni. Pri razgovoru se je dognalo, da je linolej priporočati le pri poslopih z masivnimi stropi, v drugih slučajih se ni obnesel. Posebno se je opozarjalo na to, da olajša linolej nabiranje prahu med talno podlago in ležo linoleja. Tako je isti prostor pravo vališče raznih bolezni. Oljenje je v splošnem oziru pripravnost, toda samo pri vestnem izvedenju, drugače je nevarno. Treba je paziti na to, da je olje na površju popolnoma suho; zakaj le tedaj se more dobro namazati. Lepljiva plošča postane kmalu zbirka vseh mogočih stvari. To pa je toliko nevarnejše, ker olje samo na sebi nima desinficirajočega vpliva. —ij—

Šolska poliklinika v Lucernu. Kakor poročajo „Schweiz. Bl. f. Schulgesundheitspflege“, je bilo v dobi od 13. prosinca (otvoritev) do 13. svečna 480 otrok v splošni polikliniki in nekaj čez 500 v zobni polikliniki. 150 očeal se je dalo zastoj. Večina posetnikov poliklinik je ubožnejšega rodu, vendar so prišli na zavod tudi otroci iz boljših krogov.

Prefskovanje zapestničnih kosti šolskih otrok z Röntgenovimi žarki so uvedli v Bostonu; po tej metodi se baje najlažje določi starost otrok. —ij—

Lasna bolezen razsaja na ljudskih šolah v Straubenzellu in v Tablatu pri St. Gallnu na Švicarskem. Kot razširjevalci te bolezni veljajo mačke in psi. —ij—

Dajanje mleka šolskim otrokom je definitivno uvedlo mesto Hagen. Letno pri-

speva občina 8000 mark. Mleko se bo dajalo otrokom v zatvorjenih 1/5 litrskih steklenicah. 50 % stroškov pokrije občinski prispevek, ostala vsota se dobi na ta način, da imovitejši sloji mleko plačujejo — seveda je cena nizka. Ubožnejši dobe mleko zastoj. —ij—

Listnica uredništva.

F. P. D.: Reciprocityteta velja le glede vplačevanja v pokojninski sklad, glede te pristojbine pa ne.

Zahvala

O nenadni izgubi svoje hčerke

MILICE

učenke VI. razreda v Lichtenhurnišnem zavodu v Ljubljani, izrekam v svojem, v imenu svoje žene in svojih otrok, vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem, kakor tudi gospicam gojenkam c. kr. učiteljice, stanujočim v zavodu, najprejrežnejo zahvalo za častno spremstvo ljubljene rajne k zadnjemu počitku. Posebno zahvaljam pa pokojnične souseenke za krasni venec, častite sestre iz zavoda pa za v resnici materinsko ljubezen, ki so ji jo izkazovale za časa njene bolezni.

Motnik, dne 10. maja 1908.

Ulrik Konjar, učitelj.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1401. Kranjsko. 109 1—1

Na petrazredni ljudski šoli v Loškem Potoku se razpisuje eno učno mesto v stalno nameščenje.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predložijo do 20. junija 1908.

C. kr. okr. šolski svet v Kočevju, dne 11. maja 1908.

Št. 1402. 110 1—1

Na enorazredni ljudski šoli v Kuželju se razpisuje v stalno eventualno provizorično nameščenje mesto učitelja-voditelja.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 20. junija 1908.

C. kr. okr. šolski svet v Kočevju, dne 11. maja 1908.

111 1—1

V tolminskem šolskem okraju razpisuje se sledeče stalne službe:

- a) nadučitelja dvorazredne v Breginju, v Dreženci in štirirazrednice Cerčno;
- b) učitelja-voditelja enorazredne: Bukovo, Kal, Otalež, Ponikve, Smašt, St. Višagora;
- c) učiteljice dvorazredne Breginj, Grahovo, Česotca, Žaga in petrazrednice Tolmin.

Prošnje pošlje naj se predpisanim potom c. kr. okrajnemu šolskemu svetu v Tolminu tekom 4 tednov od dneva, ko se priobči ta razpis v uradnem listu „Osservatore Triestino“.

Prosilci iz drugih okrajev, naj priložijo prošnji še zdravniško izpričevalo.

Na nepopolno opremljene prošnje se ne bode oziralo.

Poleg teh mest, katera se odda stalno, je v okraju še več mest za začasne učitelje.

C. kr. okrajni šolski svet v Tolminu.

Štev. 157.

102 (2—2)

Oznanilo.

Vsled odredbe c. kr. ministrstva za uk in bogočastje se bode na c. kr. umetno-obrtni strokovni šoli v Ljubljani

od 15. septembra do 1. oktobra t. l.

vršil kurz za izobrazbo učiteljev obrtno-trgovskih predmetov na obrtnih nadaljevalnih šolah.

Število udeležencev je omejeno na 20 slušateljev. Vsak izvenljubljanski obiskovalec dobi od imenovanega ministrstva podporo 30 K. Zglaševanja za udeležitev kurza je poslati najkasneje do

10. junija t. l.

neposredno podpisaneemu ravnateljstvu.

C. kr. ravnateljstvo umetno-obrtno strokovne šole v Ljubljani

dne 25. aprila 1908.

Učiteljska tiskarna

se priporoča šolskim vodstvom za tisk

letnih poročil